

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та державної безпеки
Кафедра історії України

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

Україна в європейському історичному та культурному контекстах

підготовки бакалавра (на основі ПЗСО, НРК 5)

(назва освітнього ступеня)

спеціальності I7 Терапія та реабілітація

(код і назва спеціальності)

спеціалізація I7.02 Ерготерапія

(код і назва спеціалізації)

освітньо-професійної програми Ерготерапія

(назва освітньо-професійної освітньо-наукової/освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента «Україна в європейському історичному та культурному контекстах», підготовки освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань – І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальності – 227 Терапія та реабілітація, спеціалізації – І7.02 Ерготерапія, за освітньо-професійною програмою – Ерготерапія.

Розробники: Панишко Сергій Дмитрович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та археології, Пришляк Володимир Васильович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та археології.

Погоджено

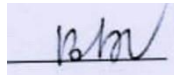
Гарант освітньої програми:

Грейда Н.Б.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри Історії України та археології
Протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри: д. іст. наук, професор

Баран В.К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: I - Охорона здоров'я та соціальне забезпечення Спеціальність: I7 – Терапія та реабілітація Освітньо-професійна програма: Ерготерапія Освітній ступінь: Бакалавр	Нормативний
Кількість годин/кредитів <u>90/3</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>2-ий</u>
		Лекції 30 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні заняття 24 год.
		Самостійна робота 30 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

ППП - Панишко Сергій Дмитрович
Науковий ступінь - кандидат історичних наук
Вчене звання - доцент
Посада – доцент кафедри Історії України та археології

Контактна інформація – 067-456-2364, panishko63@gmail.com

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» належить до нормативних дисциплін, який формує системне уявлення про історію та культуру України у нерозривному зв'язку з європейським історично-культурним простором, вивчає, порівнює та переосмислює перебіг політичних, соціально-економічних та культурних процесів в Україні у європейському контексті, сприяє усвідомленню необхідності утвердження незалежної України та входження її як рівноправного партнера до Європейського Союзу.

2. Пререквізити: Українська мова (за професійним спрямуванням).

Постреквізити: Теоретична підготовка базової загальношкільської підготовки / Національно-патріотичне виховання.

3. Мета і завдання освітнього компонента «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» є ознайомлення здобувачів освіти із багатовіковою минувиною України у сукупності економічних, суспільних, політичних і культурних явищ і подій, у їхньому поступальному розвитку з історичними закономірностями складного процесу становлення та розвитку Української держави як європейської країни від найдавніших часів до наших днів.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» є:

- надати здобувачам знання про основні напрямки, тенденції та закономірності становлення й розвитку української державності, розкрити їх органічну єдність і водночас специфіку в контексті європейської цивілізації;
- навчити здобувачів вільно оперувати історичними та культурологічними категоріями й поняттями та розуміти їх генезу;
- сформувати у здобувачів уміння самостійно вивчати й аналізувати історичні та культурні процеси, події та явища;
- виховувати у здобувачів почуття патріотизму, пошани до історичного минулого свого народу.

4. Компетентності. Результати навчання. Soft skills.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності ерготерапевта з відновлення активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп, які стосуються ментальних, сенсорних, нейром'язовоскелетних, кардіореспіраторних та інших функцій організму.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 08. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Результатами навчання вивчення освітнього компоненту є:

РН 01. Застосовувати знання та розуміння доказової бази та філософського підґрунтя щодо природи, значення та цінності заняттєвої активності та участі, пояснювати їхній взаємозв'язок зі здоров'ям, добробутом, заняттєвою та соціальною справедливістю.

РН 04. Аналізувати вплив особистих факторів, цінностей, переконань та духовності, функцій і структур організму, аспектів фізичного, соціального, культурного та інституційного середовища на заняттєву активність і участь.

РН 19. Знати та розуміти процеси державно-політичного та соціально- економічного розвитку українського суспільства, сутність перетворень, що відбуваються в державі, розвитку реабілітаційних послуг відповідно до біопсихосоціальної клієнто-орієнтованої моделі реабілітації; пропагувати верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Soft skills. Матеріал ОК формує такі навички:

- Критичне мислення та прийняття рішень
- Навички самоорганізації й тайм-менеджменту
- Навички навчання впродовж життя (Lifelong learning)

IV. Структура освітнього компоненту

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Вступ. Україна в європейській історії	4	2		2		
Тема 2. Давня історія України	4	2		2		
Тема 3. Київська держава	8	2	2	2	2	ОВЗ *, ДС* 5 балів
Тема 4. Галицько-Волинська держава	6	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 5. Українські землі у складі Великококнязівства Литовського	4	2		2		
Тема 6. Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.	6	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 7. Національно- визвольна війна в Україні середини XVII ст. та Руїна.	8	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 8. Гетьманщина та інші українські землі в останній чверті XVII–80-х рр. XVIII ст.	8	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 9. Українські землі у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)	6	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 10. Українська революція 1917–1921 рр.	8	2	2	2	2	ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 11. Україна у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	6	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 12. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	6	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 13. Україна у післявоєнні роки	6	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 14. Україна в період незалежності	8	2	2	2	2	ОВЗ, ДС 5 балів
Тема 15. Європейський вибір та євроатлантична стратегія сучасної України	4	2	2	2		ОВЗ, ДС 5 балів
Всього годин/ Балів	90	30	24	30	6	5/200

Методи контролю*: ОВЗ – оцінка виступу здобувача, ДС – дискусія

V. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої науково-педагогічним працівником відповідно до структури освітнього компоненту. Загалом, на самостійну роботу виділено 30 годин.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика науково-педагогічного працівника щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Вивчення освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті, виконання ІНДЗ. Середовище під час занять є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі освіти повинні бути одягненими в білі медичні халати.

До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note), зареєструватись на платформі дистанційного навчання ВНУ імені Лесі Українки <https://moodle.vnu.edu.ua/login/index.php> для проходження тестування та роботу з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату медичного факультету.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4- бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижче наведеними правилами.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

– 5 («відмінно») – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– 4 («добре») – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 («задовільно») – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 («незадовільно») – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за поточну навчальну діяльність для зарахування освітнього компонента становить 120 балів. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих здобувачем освіти оцінок під час вивчення освітнього компонента впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного, округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за 200-бальною для освітнього компонента. Здобувач вищої освіти має право на зарахування певної кількості балів (за попереднім погодженням з викладачем), відповідно до [Положення](#) про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання освітнього компоненту відбувається відповідно до [Положення](#) про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Оцінювання здійснюється згідно [Положення](#) про електронний журнал.

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність – 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти за поточну навчальну діяльність для зарахування ОК становить 120 балів. Перерахунок балів здійснюється згідно до вимог, які представлені у таблиці 1.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у 200-бальну шкалу для освітнього компонента, що завершуються заліком:

4- бальна шкала	200- бальна шкала		4- бальна шкала	200- бальна шкала		4- бальна шкала	200- бальна шкала		4- бальна шкала	200- бальна шкала
5	200		4,09	164		3,2	128		1,6	70
4,97	199		4,07	163		3,17	127		1,56	68
4,95	198		4,04	162		3,15	126		1,5	66
4,92	197		4,02	161		3,12	125		1,46	64
4,9	196		3,99	160		3,1	124		1,4	62
4,87	195		3,97	159		3,07	123		1,36	60
4,85	194		3,94	158		3,05	122		1,3	58
4,82	193		3,92	157		3,02	121		1,26	56
4,8	192		3,89	156		3	120		1,2	54
4,77	191		3,87	155		Менше 3 «Не зарахо- вано»	Недос- татньо «Не зарахо- вано»		1,16	52
4,75	190		3,84	154		↓	↓		1,1	50
4,72	189		3,82	153		2,96	119		1,06	48
4,7	188		3,79	152		2,9	118		1	46
4,67	187		3,77	151		2,86	116		0,96	44
4,65	186		3,74	150		2,8	114		0,9	42
4,62	185		3,72	149		2,76	112		0,86	40
4,6	184		3,7	148		2,7	110		0,8	38
4,57	183		3,67	147		2,66	108		0,76	36
4,55	182		3,65	146		2,6	106		0,7	34
4,52	181		3,62	145		2,56	104		0,66	32
4,5	180		3,6	144		2,5	102		0,6	30
4,47	179		3,57	143		2,46	100		0,56	28
4,45	178		3,55	142		2,4	98		0,5	26
4,42	177		3,52	141		2,36	96		0,46	24

Якщо середній бал за 4-бальною системою не зазначений у таблиці, то для перерахунку береться нижчий бал зазначений у таблиці 1.

Політика щодо академічної доброчесності. При недотриманні здобувачем освіти [Кодексу академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки](#), який встановлює загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в Університеті, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечує

дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин, оцінювання роботи не буде відбуватись (!).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: відвідування занять є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. Здобувачі не повинні спізнюватися на заняття. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівництвом Університету. У разі пропуску практичного заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі на консультаціях за графіком відпрацювання згідно з [Положенням](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю є залік.

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Оцінювання знань здобувачів здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом. Мінімальна позитивна кількість балів – 120. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 120 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 200 балів.

Повторне складання екзаменів, заліків допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Шкала оцінювання знань здобувачів з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
120–129	
0–119	Незараховано (необхідне перескладання)

Питання до заліку

1. Походження українського народу через призму європейського етногенезу.
2. Антична культура грецьких полісів Північного Причорномор'я.
3. Кочові цивілізації українського Степу: кіммерійці, скіфи, сармати.
4. Київська Русь в історії середньовічної Європи.
5. Запровадження християнства та його вплив на політику та культуру Русі.
6. Європейський вектор у зовнішній політиці та династичні зв'язки Рюриковичів часів Київської Русі.
7. Галицько-Волинська держава – “Королівство Русі” у контексті середньовічної європейської історії та культури.
8. Українські землі у складі Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського та Польського королівства.
9. Утворення Кримського ханату та його експансія на українські землі.
10. Культурно-просвітницька діяльність братств.
11. Козацтво в українській історії та культурі XVI – першої половини XVII ст. Європейські аналоги українського козацтва.
12. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний та його діяльність.
13. Люблінська унія 1569 р.
14. Берестейська церковна унія 1596 р.
15. Розвиток культури в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
16. Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст. під проводом Богдана Хмельницького. Історичні передумови і причини Хмельниччини 1648–1657 рр.
17. Переяславсько-Московська угода 1654 р. та її оцінка в історіографії.
18. Міжнародна дипломатія Війська Запорозького доби Хмельниччини. Віленський договір 1656 р.
19. Геополітичні причини Руїни.
20. Гадяцький трактат Війська Запорозького із Річчю Посполитою 1658 р.
21. Військово-політичне протистояння в Україні періоду Руїни (1658– 1678 рр.)
22. Міжнародні договори та поділ українських земель між іноземними державами у 60–80-х рр. XVII ст.
23. Українські землі у європейській геополітиці та культурі останньої чверті XVII – XVIII ст.
24. Гетьман Іван Мазепа і мазепинці.
25. “Балто-Чорноморська вісь”: шведсько-український союз 1708–1709 рр.
26. Пилип Орлик та його конституційний проект 1710 р.
27. Запорозька Січ у XVIII ст.
28. Правобережжя і західноукраїнські землі: гайдамацький і опришківський рухи.
29. Культурне життя в Україні у другій половині XVII–XVIII ст. Феномен козацького бароко.
30. Три поділи Речі Посполитої та їхній вплив на українські землі.
31. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.
32. Західноукраїнські землі у першій половині XIX ст. “Руська трійця”.
33. “Весна народів” 1848–1849 рр. і українське національне відродження.
34. Кирило-Мефодіївське товариство.
35. Суспільно-політичне життя та національні рухи в Наддніпрянщині у другій половині XIX ст.
36. Реформи 60–70-х рр. XIX ст. та їхній вплив на розвиток Наддніпрянської України.
37. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.
38. Класики української літератури, живопису, музики і театру другої половини XIX – початку XX ст.
39. Україна у Першій світовій війні.
40. Українські січові стрільці.
41. Українська революція 1917–1921 рр. УНР часів Української Центральної Ради.
42. Українська Держава у період гетьманату Павла Скоропадського 1918 р.
43. УНР часів Директорії, її внутрішня та зовнішня політика.

44. ЗУНР. Польсько-українська війна 1918–1919 рр.
45. Боротьба за соборність: Злука УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. та її історичне значення.
46. Українізація в радянській Україні у 20–30-х рр. ХХ ст.
47. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини та наслідки.
48. Економічна та національно-культурна політика Другої Речіпосполитої стосовно західноукраїнських земель.
49. Товариства “Просвіта”, “Рідна школа” та їх роль в духовному і культурному житті краю.
50. Карпатська Україна в європейській геополітиці.
51. Радянїзація в західноукраїнських областях у 1939–1941 рр.
52. Початок німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Нацистський окупаційний режим в Україні (1941–1944 рр.).
53. Культурне життя в умовах нацистської окупації.
54. Рух Опору в Україні під час Другої світової війни. Українська Повстанська Армія та її боротьба.
55. Повторна радянїзація західноукраїнських областей.
56. Відбудова народного господарства в УРСР у другій половині 40-х – на початку 50-х рр. ХХ ст.
57. Суть і зміст процесу “десталінізації” в УРСР у період хрущовської “відлиги”.
58. Радянський тоталітаризм і національна культура в УРСР другої половини 1960-х – 1985 рр.
59. Дисидентський рух.
60. Горбачовська “перебудова” в Україні.
61. Утворення Народного руху України та інших політичних партій.
62. Історичні передумови проголошення незалежності України. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.
63. Економічний розвиток та культурне життя в незалежній Україні.
64. Будапештський меморандум 1994 р. про гарантії безпеки для України.
65. Незалежна Україна на міжнародній арені. Шлях до ЄС.
66. Європейський вибір і євроатлантична стратегія сучасної України.
67. Проблема вступу України до Європейського Союзу і Північноатлантичного альянсу (НАТО). Євромайдан – Революція гідності 2013–2014 рр.
68. Анексія Криму Російською Федерацією та її наслідки для загальноєвропейської системи безпеки.
69. Російсько-українська війна і європейська дипломатія.
70. Україна-Європа: основні тенденції політичного, економічного та культурного співробітництва у першій чверті ХХІ ст.

VI. Рекомендована література

1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ–ХХ століття. Київ: Yakaboo Publishing, 2019.
2. Історія української культури: у 5 т. Київ: Наук. думка, 2001–2013. ТТ. 1–5.
3. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / пер. з англ. Р. Ключка. Харків: Книжковий клуб «КСД», 2016.
4. Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія на «межі світу»: міжнародні відносини та зовнішня політика Української держави (ХVІІ ст. – 1750-ті рр.). Посібник для університетів. Київ: Вид-во «AMENHOTEP», 2016. [е-видання]. <https://www.academia.edu/23729857/>
5. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього [кол. монографія] / кер. автор. кол. і наук. ред. проф. А. І. Кудряченко. Київ: Фенікс; Інститут європейських досліджень НАН України, 2009. [е-видання]. <https://elibrary.ivinas.gov.ua/2304/1/2009.pdf>

6. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-е вид., переробл. та розшир. Київ: Критика, 2005.

Інтернет-ресурси:

<http://resource.history.org.ua/> – сайт Інституту історії України НАН України

<http://archeos.org.ua/> – сайт Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України

<http://litopys.org.ua/>, <http://izbornyk.org.ua/> – електронна бібліотека текстів, публікацій джерел та досліджень з історії України та історії української культури IX–XVIII ст.

<http://historians.in.ua/> – Історичний веб-портал Historians.in.ua